

Хүүхдийн мөнгөн тэтгэмж

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Олгох давтамж, мөнгөний хэмжээ/төгрөг/	Бүрдүүлэх бичиг баримт
1	НХТ хууль 13.1.5	Хүүхэд бүрт	Сар бүр 20 000	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • Хүүхдийн төрсний гэрчилгээ, хэрэв хүүхэд 16 нас хүрсэн бол иргэний цахим үнэмлэх • Хүүхдийг төлөөлөн хүүхдийн мөнгө авах эх (эцэг, асран хамгаалагч, харгалазан дэмжигч, итгэмжлэгдсэн этгээд)-ийн иргэний цахим үнэмлэх

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд олгох хөнгөлөлт, тусламж

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Олгох давтамж,	Бүрдүүлэх бичиг баримт
1	ХБХЭТХ хууль 26.1.1	Байнгын асаргаа шаардлагатай 16 хүртэлх насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, бүрэн хараагүй, бүрэн хэлгүй, дүлий, одой иргэн болон байнгын асаргаа шаардлагатай хөдөлмөрийн чадвараа бүрэн алдсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд орон сууцны хөлс төлөхөд, хэрэв нийтийн халаалтгүй сууц, гэрт амьдардаг бол түлш худалдан авахад нь жилд нэг удаа мөнгөн тусламж олгох;	Жилд нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт • Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үнэмлэх, хуулбарын хамт • 16 насанд хүрээгүй бол төрсний гэрчилгээ хуулбарын хамт; • Хүүхдийг хөгжлийн бэрхшээлтэй болохыг тогтоосон аймаг, аймаг дүүргийн Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын шийдвэрийн хуулбар • <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
2	ХБХЭТХ хууль 26.1.2.	18 хүртэлх насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн дотоодод хийлгэсэн протезын үнийг эдэлгээний хугацаа дууссан болон тухайн хүүхдийн өсөлтийн улмаас бие эрхтэнд нь таарахгүй болсон тохиолдолд тухай бүр 100 хувь нөхөн олгох;	Таарахгүй болсон тухай бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • 16 насанд хүрээгүй бол төрсний гэрчилгээ хуулбарын хамт; • Протез, ортепед, тусгай хэрэгслийн төлбөр төлсөн баримт эсхүл нэхэмжлэл • Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн байгууллагын Эмнэлэг хягалтынкомиссын протез хийлгэх шаардлагатай тухай шийдвэр, аймаг, нийслэлд эрүүл мэндийн төв, нэгдсэн эмнэлгийн нарийн мэргэжлийн эмчийн ортопедийн болон тусгай хэрэгсэл шаардлагатай тухай тодорхойлолт, сум тосгонд сум,

				<p>тосгоны эрүүл мэндийн төвийн ерөнхий эмчийн тодорхойлолт ;</p> <ul style="list-style-type: none"> Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үнэмлэх, хуулбарын хамт <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
3	ХБХЭТХ хууль 26.1.3	<p>Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын сангаас протез хийлгэх, сэргээн засалттай холбогдсон хөнгөлөлт авах эрх үүсээгүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний дотоодод хийлгэсэн протезын үнийг гурван жил тутам нэг удаа нөхөн олгох;</p>	3 Жил тутам нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтын дагуу/ 16 насанд хүрээгүй бол төрсний гэрчилгээ хуулбарын хамт; Протез, ортепед, тусгай хэрэгслийн төлбөр төлсөн баримт эсхүл нэхэмжлэл Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн байгууллагын Эмнэлэг хягалтынкомиссын протез хийлгэх шаардлагатай тухай шийдвэр, аймаг, нийслэлд эрүүл мэндийн төв, нэгдсэн эмнэлгийн нарийн мэргэжлийн эмчийн ортопедийн болон тусгай хэрэгсэл шаардлагатай тухай тодорхойлолт, сум тосгонд сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн ерөнхий эмчийн тодорхойлолт ; Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үнэмлэх, хуулбарын хамт Нийгмийн халамжийн сангаас тэтгэвэр авагч иргэнээс бусад иргэн үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын сангаас протез, сэргээн засалтын хөнгөлөлт авах эрх үүсээгүй тухайаймаг, дүүргийннийгмийн даатгалын (сумын нийгмийн даатгалын байцаагч) байгууллагынтодорхойлолт. <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо</i></p>

				<i>нийгмийн ажилтанд өгнө.</i>
4	ХБХЭТХ хууль 26.1.4	18 хүртэлх насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, түүнчлэн үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын сангаас протез хийлгэх, сэргээн засалттай холбогдсон хөнгөлөлт авах эрх үүсээгүй, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний дотоодод хийлгэсэн болон худалдан авсан ортопед, тэргэнцэр зэрэг тусгай хэрэгслийн үнийг гурван жил тутам нэг удаа 100 хувь нөхөн олгох;	Гурван жил тутам нэг удаа 100 хувь нөхөн олгох;	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • 16 насанд хүрээгүй бол төрсний гэрчилгээ хуулбарын хамт Протез, ортопед, тусгай хэрэгслийн төлбөр төлсөн баримт эсхүл нэхэмжлэл • Аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн байгууллагын Эмнэлэг хягалтынкомиссын протез хийлгэх шаардлагатай тухай шийдвэр, аймаг, нийслэлд эрүүл мэндийн төв, нэгдсэн эмнэлгийн нарийн мэргэжлийн эмчийн ортопедийн болон тусгай хэрэгсэл шаардлагатай тухай тодорхойлолт, сум тосгонд сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн ерөнхий эмчийн тодорхойлолт; • Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үнэмлэх, хуулбарын хамт • Нийгмийн халамжийн сангаас тэтгэвэр авагч иргэнээс бусад иргэн үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын сангаас протез, сэргээн засалтын хөнгөлөлт авах эрх үүсээгүй тухай аймаг, дүүргийн нийгмийн даатгалын (сумын нийгмийн даатгалын байцаагч) байгууллагын тодорхойлолт. <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
5	ХБХЭТХ хууль 26.1.5	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд болон түүний асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн цэцэрлэг, сургуульд ирж, очих унааны зардлыг хөнгөлөх, эсхүл автобусаар үйлчлэх;	Жилд нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Төрсний гэрчилгээ (16 насанд хүрсэн бол иргэний үнэмлэх) хуулбарын хамт; • Цэцэрлэг, сургуульд хүргэж өгөх болон авах асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; • Хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээлийг тодорхойлсон эрүүл

				<p>мэндийн байгууллагын мэргэжлийн эмчнарын хяналтын комиссын шийдвэр;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн суралцаж байгаа сургууль, цэцэрлэгийн тодорхойлолт; • Орон нутагт оршин суудаг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд аймаг болон сумын төв, нийслэлд суралцахаар ирсэн тохиолдолд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, түүний асран хамгаалагчийн тээврийн зардал төлсөн баримт эсхүл нэхэмжлэл <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
6	ХБХЭТХ хууль 26.1.6	Насанд хүрсэн бүрэн хараагүй, сонсголгүй, хэл ярианы бэрхшээлтэй хүний харилцаа холбооны зардалд хөнгөлөлт үзүүлэх;	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Төрсний гэрчилгээ (16 насанд хүрсэн бол иргэний үнэмлэх) хуулбарын хамт; • Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үнэмлэх, хуулбарын хамт; • Бүрэн хараагүй, сонсголгүй, хэл ярианы бэрхшээлтэй болохыг тодорхойлсон аймаг, дүүргийн эмнэлэг, хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэрийн хуулбар; <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
7	ХБХЭТХ хууль 26.1.7	Дотоодын рашаан сувилалд сувилуулах шаардлагатай дараах хүнд ирж, очих унааны, ор хоногийн зардлыг эрүүл мэндийн даатгалтай иргэний энгийн өрөөний тарифаар тус тус тооцон дурдсан хувиар жилд	Жилд нэг удаа 26.1.7.а.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд 100 хувь; 26.1.7.б.хөгжлийн бэрхшээлтэй	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Төрсний гэрчилгээ (16 насанд хүрсэн бол иргэний үнэмлэх) хуулбарын хамт; • Хүүхдийг хөгжлийн бэрхшээлтэй болохыг тогтоосон аймаг, аймаг дүүргийн Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын шийдвэрийн хуулбар;

		нэг удаа нөхөн олгох:	хүүхдийг асран халамжилж яваа нэг иргэнд 50 хувь; 26.1.7.в.үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын сангаас хөнгөлөлт авах эрх үүсээгүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд 50 хувь.	<ul style="list-style-type: none"> • 16 насанд хүрсэн иргэний хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь хэмжээг тогтоосон эмнэлэг, хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэр • Замын зардал төлсөн баримт эсхүл нэхэмжлэл; • Рашаан сувилалд сувилуулсан эрхийн бичгийн үнэ төлсөн тухай санхүүгийнбаримт эсхүл нэхэмжлэл; • Эмчилгээ, сувилгаа шаардлагатай тухай эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлт <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
8	ХБХЭТХ хууль 26.1.9.	Бүрэн хараагүй хүн эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлтээр эмчлүүлэх, рашаан сувилалд сувилуулахаар аймгаас нийслэлд, нийслэлээс аймагт зорчсон тохиолдолд ирж, буцах унааны зардлын 75 хувийг жилд нэг удаа нөхөн олгох;	Жилд нэг удаа Ирж буцах унааны зардлын 75 хувь	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • өрсний гэрчилгээ (16 насанд хүрсэн бол иргэний үнэмлэх) хуулбарын хамт • Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийүнэмлэх, хуулбарын хамт • Замын зардал төлсөн баримт эсхүл нэхэмжлэл; • Аймаг, дүүргийн Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэрийн хуулбар; <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
9	ХБХЭТХ хууль 26.1.10.	Нийслэлээс 1000 ба түүнээс дээш километр алслагдсан газарт байнга оршин суудаг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн нарийн мэргэжлийн эмч нарын	Жилд нэг удаа Ирж, очих унааны зардал	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • өрсний гэрчилгээ (16 насанд хүрсэн бол иргэний үнэмлэх) хуулбарын хамт • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үнэмлэх, хуулбарын

		хяналтын комиссын шийдвэрээр нийслэлд ирж эмчлүүлэх, шинжилгээ хийлгэх тохиолдолд ирж, очих унааны зардлыг жилд нэг удаа нөхөн олгох;		<p>хамт</p> <ul style="list-style-type: none"> Замын зардал төлсөн баримт эсхүл нэхэмжлэл; Аймаг, дүүргийн Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэрийн хуулбар; <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
10	ХБХЭТХ хууль 26.1.12	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд нь хүүхдийн зусланд амарвал эрхийн бичгийн 50 хувийг жилд нэг удаа олгох;	<p>Жилд нэг удаа</p> <p>Эрхийн бичгийн 50 хувийг олгоно</p>	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтын дагуу/ өрсний гэрчилгээ (16 насанд хүрсэн бол иргэний үнэмлэх) хуулбарын хамт Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үнэмлэх, хуулбарын хамт; Эрхийн бичгийн үнэ төлсөн баримт эсхүл нэхэмжлэл. Хүүхдийг хөгжлийн бэрхшээлтэй болохыг тогтоосон аймаг, аймаг дүүргийн Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын шийдвэрийн хуулбар; <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
11	ХБХЭТХ хууль 26.1.14	Хараагүй хүний брайлийн үсгээр бичсэн захидал, ил захидал, брайль хэвлэл, 10 кг хүртэлх илгээмжийг дотоодод үнэ төлбөргүй явуулж, хараагүй хүний зориулалттай техник, тоног төхөөрөмж, материал хэрэгслийг дотоодод үнэ төлбөргүй хүргүүлэх;		<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтын дагуу/ өрсний гэрчилгээ (16 насанд хүрсэн бол иргэний үнэмлэх) хуулбарын хамт Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; Аймаг, дүүргийн Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэрийн хуулбар; Брайль хэвлэл, илгээмж явуулахад төлбөр төлсөн баримт эсхүл нэхэмжлэл <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо</i></p>

				<i>нийгмийн ажилтанд өгнө.</i>
12	ХБХЭТХ хууль 26.1.15	Нийгмийн даатгалын тухай хууль тогтоомжид заасан оршуулгын тэтгэмж авах эрх үүсээгүй, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд нас барвал түүний оршуулгын зардалд нийгмийн даатгалын сангаас олгох оршуулгын тэтгэмжтэй тэнцүү хэмжээний мөнгөн тусламж олгох;	Нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/; • Нас барсны гэрчилгээ • Оршуулгын тэтгэмж олгоогүй тухай аймаг, дүүргийн нийгмийн даатгал(суманд нийгмийн даатгалын байцаагч)-ын байгууллагын тодорхойлолт • Хөгжлийн бэрхшээлтэй байсныг гэрчлэх баримт; • Ганц бие болох тухай сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт; • Оршуулах ажлыг хариуцах итгэмжлэгдсэн этгээдийг томилсон тухай сум, хорооны Засаг даргын шийдвэр; • Итгэмжлэгдсэн этгээдийн иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт. <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
13	ХБХЭТХ хууль 33.4	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн олимп, паралимп, дифлимп, тусгай олимп, тивийн наадам, дэлхийн зэрэглэлийн тэмцээнд оролцож алт, мөнгө, хүрэл медаль хүртсэн тохиолдолд түүний оролцсон тэмцээний давтамжийн хугацаанд ногдох тэтгэвэртэй нь тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн	Тэмцээний давтамжийн хугацаанд Тэтгэвэртэй нь тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн мөнгөн	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • өрсний гэрчилгээ (16 насанд хүрсэн бол иргэний үнэмлэх) хуулбарын хамт • Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үнэмлэх, хуулбарын хамт; • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • Олимп, паралимп, дифлимп, тусгай олимп, тивийн наадам, дэлхийн зэрэглэлийн тэмцээнд оролцож авсан медалийн үнэмлэх, хуулбарын хамт

		мөнгөн урамшуулал олгоно.	урамшуулал	<ul style="list-style-type: none"> Олимп, паралимп, дифлимп, тусгай олимп, тивийн наадам, дэлхийн зэрэглэлийн тэмцээнд оролцож алт, мөнгө, хүрэл медаль авсан тухай болон уг тэмцээний давтамжийн талаар биеийн тамир, спортын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын тодорхойлолт <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
--	--	---------------------------	------------	---

Алдар цолтон ахмад настанд төрөөс нэмэгдэл, хөнгөлөлт олгох

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Олгох давтамж	Бүрдүүлэх бичиг баримт
1	Алдар ЦолАНТНХОТ Хууль 5.3.1	Монгол Улсын баатар, хөдөлмөрийн баатар, ардын болон гавьяат цолтон ахмад настанд сар бүр мөнгөн тусламж;	<ul style="list-style-type: none"> Сар бүр 	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтын дагуу/ Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; Алдар цолны үнэмлэх <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
2	Алдар ЦолАНТНХОТ Хууль 5.4.1	Нийслэлээс аймагт, аймгаас нийслэлд ирэх, буцах замын зардалд жилд нэг удаа	Жилд нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтын дагуу/ Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; Алдар цолны үнэмлэх <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
3	Алдар	Дотоодын рашаан сувилалд ирэх, буцах, замын зардал	Жилд нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтын дагуу/ Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт;

	ЦолАНТНХОТ Хууль 5.4.2	эрхийн бичгийн үнийг жилд нэг удаа нөхөн олгох	100 хувь нөхөн олгоно	<ul style="list-style-type: none"> Алдар цолны үнэмлэх <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
4	АЦолАНТНХОТ Хууль 5.4.3	Орон сууцны хөлс төлөхөд, хэрэв нийтийн халаалтгүй сууц, гэрт амьдардаг бол түлш худалдан авахад зориулж жилд нэг удаа.	<ul style="list-style-type: none"> Жилд нэг удаа 	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтын дагуу/ Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; Алдар цолны үнэмлэх <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>

Ахмад настанд үзүүлэх хөнгөлөлт тусламж

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Олгох давтамж,	Бүрдүүлэх бичиг баримт
1	АНТ хууль 8.1.1	Хөл, гарны протез, сонсох, харах эрхтний ортопедийн хэрэгсэл, тэргэнцэр худалдан авсан болон дотоодод хийлгэсэн зардлын үнийг таван жилд нэг удаа, шүд /үнэт	Хиймэл шүд-3 жил Хиймэл шүднээс бусад протез,	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл (маягтын дагуу) Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; ротез хийлгэх шаардлагатай тухай аймаг, дүүргийн эмнэлэг хяналтын комиссын шийдвэр, ортопед, тусгай хэрэгсэл шаардлагатай тухай аймаг, нийслэлд эрүүл

		металлаар хийхээс бусад/-ний протезийн дотоодод хийлгэсэн зардлын үнийг гурван жилд нэг удаа тус тус нийгмийн халамжийн, эсхүл эрүүл мэндийн даатгалын сангаас нөхөн олгох;	ортопедийн хэрэгсэл -5 жил тутамд	<p>мэндийн төв, нэгдсэн эмнэлэгийн нарийн мэргэжлийн эмчийн бичиг сум, тосгонд эрүүл мэндийн төвийн сумын ерөнхий эмчийн тодорхойлолт;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ротез, ортопед, тусгай хэрэгслийн төлбөр төлсөн баримт, зарлагын баримт эсхүл нэхэмжлэл. <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
2	АНТ хууль 8.1.2	Ахмад настанд амралт, сувиллын газарт амрах эрхийн бичгийг жилд нэг удаа хөнгөлөлттэй үнээр олгох;	<ul style="list-style-type: none"> • Жилд нэг удаа 	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл (маягтын дагуу) • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; • Эрхийн бичгийн үнийг төлсөн баримт • Замын зардал төлсөн тухай баримт <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
3	АНТ хууль 8.1.3	Тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй, эсхүл хууль ёсны тэжээн тэтгэгч нь дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх боломжгүй нь тогтоогдсон ахмад настан, хүндэт донор ахмад настанд орон сууцны хөлс төлөхөд, хэрэв нийтийн халаалтгүй сууц, гэрт амьдардаг бол түлш худалдан авахад зориулан жилд нэг удаа мөнгөн тусламж олгох;	Жилд нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл (маягтын дагуу) • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; • эжээн тэтгэх хүүхэдгүй хүн эсхүл хууль ёсны тэжээн тэтгэгч нь дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх боломжгүйг нотолсон Амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p>Хүндэт донор ахмад настны хувьд тусламж, хөнгөлөлт авах хүсэлтээ шаардлагатай бичиг баримтын хамт сумын нийгмийн</p>

				<p>ажилтан, дүүргийн нийгмийн халамж үйлчилгээний байгууллагад өгч шийдвэрлүүлнэ. Сум, хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлөөр хэлэлцэхгүй.</p> <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
4	АНТ хууль 8.1.4	Нийгмийн даатгалын хууль тогтоомжид заасан оршуулгын тэтгэмж авах эрх үүсээгүй ахмад настан нас барвал түүний оршуулгын зардалд нийгмийн даатгалын сангаас олгох оршуулгын тэтгэмжтэй тэнцүү хэмжээний тусламж олгох;	Нэг удаа	Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн тогтоосон оршуулгын тэтгэмжийн хэмжээтэй тэнцүү хэмжээгээр олгоно.
5	АНТ хууль 10.1.2	Эмчилгээ, сувилгаа зайлшгүй шаардлагатай ахмад настанд эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлтээр магадлан итгэмжлэгдсэн дотоодын рашаан сувилалд амарч сувилуулах тохиолдолд тээврийн хэрэгслийн нэг талын зардал, эрхийн бичгийн үнийн 50 хувийг, хүндэт донор ахмад настанд 100 хувийг жилд нэг удаа нөхөн олгох;	Жилд нэг удаа Тээврийн хэрэгслийн нэг талын зардал, эрхийн бичгийн үнийн 50 хувийг, хүндэт донор ахмад настанд 100 хувийг нөхөн олгоно.	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл (маягтын дагуу) • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; • Замын зардал төлсөн баримт • Эрхийн бичгийн хуулбар, мөнгө төлсөн баримт • үндэт донор, алдар цолтон ахмад наснаас бусад ахмад настанд эмчилгээ сувилгаа шаардлагатай тухай эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлт; • ийслэлд амьдарч байгаа хүндэт донор ахмад настны хувьд Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн тодорхойлолт, аймаг, суманд амьдарч байгаа хүндэт донор ахмад настны хувьд аймгийн Цусны салбар төвийн тодорхойлолт; <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>

6	АНТ Хууль 10.1.3.	Нийслэлээс 1000 километр ба түүнээс хол алслагдсан газарт байнга оршин суудаг ахмад настан аймгийн эрүүл мэндийн байгууллагын эмнэлэг хяналтын комиссын шийдвэрээр нийслэлд эмчлүүлэх, шинжилгээ хийлгэх тохиолдолд төрөлжсөн мэргэшлийн болон нэгдсэн эмнэлэг тухайн ахмад настанд дараалал харгалзахгүй үйлчилж, унааны нэг талын зардлыг жилд нэг удаа нөхөн олгох;	Жилд нэг удаа Нэг талын зардлыг нөхөн олгоно.	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл (маягтын дагуу) • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт; • Замын зардал төлсөн баримт • Аймгийн эрүүл мэндийн байгууллагын Эмнэлэг хяналтын комиссын шийдвэр буюу эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний 2013 оны 450 дугаар тушаалаар баталсан 13А, болон 13Б маягт <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
7	АНТ хууль 12.2	Насны хишиг	Жилд 2 удаа	<p>65 болон түүнээс дээш настай ахмад настанд Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгнийг тохиолдуулан жил бүрийн 01 сард, Үндэсний их баяр наадам, Ардын хувьсгалын ойн баярыг тохиолдуулан жил бүрийн 7 дугаар сард улсын төсвөөс санхүүжүүлэн насны хишиг олгоно.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Иргэний үнэмлэх, эсхүл иргэний үнэмлэхийн лавлагаа; • тгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн иргэний үнэмлэх, эсхүл иргэний үнэмлэхийн лавлагаа.
8	АНТ Хууль 12.4	Ахмад настанд үзүүлэх хүндэтгэл		<p>Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгнийг тохиолдуулан тухайн нутаг дэвсгэрийн хамгийн өндөр настан болон 90, түүнээс дээш настай ахмад настанд аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, баг, хорооны Засаг даргын мэндчилгээ, гарын бэлэг гардуулна. 100 болон түүнээс дээш настай ахмад настанд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн</p>

				мэндчилгээ, гарын бэлэг гардуулж болно.
--	--	--	--	---

Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Олгох давтамж	Бүрдүүлэх бичиг баримт
1	НХТ хууль 12.1.1	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, Нийгмийн даатгалын тухай хууль тогтоомжид заасны дагуу тэтгэвэр авах эрх үүсээгүй 60 ба түүнээс дээш настай эрэгтэй, 55 ба түүнээс дээш настай эмэгтэй	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт Нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авах эрх үүсээгүй тухай дүүргийн Нийгмийн даатгалын хэлтэс /сумын НД-ын байцаагчийн/ тодорхойлолт 2 хувь зураг <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
2	НХТ хууль 12.1.2	16 насанд хүрсэн одой иргэн	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтын дагуу/ Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт Нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авах эрх үүсээгүй тухай дүүргийн Нийгмийн даатгалын хэлтэс /сумын НД-ын байцаагчийн/ тодорхойлолт 2 хувь зураг Одой болохыг тогтоосон Эмнэлэг, хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн</i></p>

				<i>ажилтанд өгнө.</i>
3	НХТ хууль 12.1.3	Хөдөлмөрийн чадвараа 50 ба түүнээс дээш хувиар алдсан 16 насанд хүрсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт • 2 хувь зураг • Нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авах эрх үүсээгүй тухай дүүргийн Нийгмийн даатгалын хэлтэс /сумынНД-ын байцаагчийн/ тодорхойлолт • Хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь хэмжээ тогтоосон тухай Эмнэлэг, хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
4	НХТ хууль 12.1.4	Тэжээгч нь нас барсан 18 хүртлэх насны хүүхэд	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 2 хувь зураг • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт • Тэжээгчийн нас барсны гэрчилгээ, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн иргэний үнэмлэх, тэдгээрийн хуулбар • Нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авах эрх үүсээгүй тухай дүүргийн Нийгмийн даатгалын хэлтэс /сумын НД-ын байцаагчийн/ тодорхойлолт • 18 хүртлэх насны хүүхдийн төрсний гэрчилгээ, эх /эцэг, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч/-ийн иргэний үнэмлэх,

				<p>тэдгээрийн хуулбар</p> <ul style="list-style-type: none"> Сум хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
5	НХТ хууль 12.1.5	18 хүртэлх насны 4 ба түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх толгойлсон 45 насанд хүрсэн эх, 50 насанд хүрсэн эцэг	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтын дагуу/ Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт 2 хувь зураг 18 хүртэлх насны хүүхдийн төрсний гэрчилгээ, эх /эцэг, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч/-ийн иргэний үнэмлэх, тэдгээрийн хуулбар Өрх толгойлсон эцэг эх болохыг тогтоосон сум хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>

Асаргааны тэтгэмж

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Олгох давтамж	Бүрдүүлэх бичиг баримт
-----	---------------------	--------------------	---------------	------------------------

7	НХТ хууль 13.2.1	Бүтэн өнчин хүүхдийг хууль ёсоор үрчлэн авсан болон хууль ёсоор асран хамгаалж харгалзан дэмжиж байгаа иргэн	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 18 хүртлэх насны хүүхдийн төрсний гэрчилгээ, эцэг /эх/, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт • 2 хувь зураг • Үрчлэн авсан эсвэл асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээр тогтоосон тухай дүүргийн Засаг даргын захирамж, тэдгээрийн хуулбар • Эцэг, эхийн нас барсны гэрчилгээ • Сум хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
8	НХТ хууль 13.2.2	Гэр бүлийн тухай хуулийн 25.5-д заасан болон хүчирхийллийн улмаас сэтгэл санааны болон бие махбодийн хамгаалалт шаардлагатай болсон хүүхдийг Гэр бүлийн тухай хуулийн 74 дүгээр зүйлд заасны дагуу гэр бүлдээ авч асрамжилж байгаа иргэн	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 2 хувь зураг • Эцэг, эх нь иргэний эрх зүйн чадамжгүй гэж тооцогдсон, эрх зүйн чадамжаа хязгаарлуулсан, эцэг, эх байх эрхээ хязгаарлуулсан, хасуулсан, хорих газар ял эдэлж байгаа бол шүүхийн шийдвэр; • Эцэг, эх нь удаан хугацаагаар (3 сараас дээш) эмнэлэгт эмчлүүлж байгаа бол эмнэлгийн ерөнхий эмчийн тодорхойлолт; • Эцэг, эх хүүхдээ биечлэн тэжээн тэтгэх, асран халамжлах бололцоогүй, эсхүл тэжээн тэтгэхээс зайлсхийсэн хүний хүүхэд бол энэ тухай сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • Хүчирхийллийн улмаас хамгаалалт шаардлагатай болсон бол энэ тухай цагдаагийн байгууллагын тодорхойлолт • Сум, хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>

9	НХТ хууль 13.2.3	Тэжээн тэтгэх үр хүүхэд, төрөл садангийн хүнгүй ганц бие ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг гэр бүлдээ авч асрамжилж байгаа иргэн	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 2 хувь зураг • Асруулагчийн иргэний үнэмлэх (16 насанд хүрээгүй бол төрсний гэрчилгээ), хуулбарын хамт; • Асрагчийн иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт • Сум, хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
10	НХТ хууль 13.2.4	Эмнэлгийн хяналтанд байдаг, байнгын асаргаа шаардлагатай ахмад настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд ба иргэнийг асарч байгаа иргэн	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 2 хувь зураг • Асруулагчийн иргэний үнэмлэх (16 насанд хүрээгүй бол төрсний гэрчилгээ), хуулбарын хамт; • Суманд сумын эрүүл мэндийн төвийн эрхлэгч их эмч, аймгийн төвийн сум, дүүрэгт аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн нарийн мэргэжлийн эмч нарын хяналтын комисс, төрөлхийн оюуны хөгжлийн бэрхшээлтэй, сэтгэцийн хүнд хэлбэрийн эмгэгтэй иргэний тодорхойлолтыг аймагт нэгдсэн эмнэлгийн нарийн мэргэжлийн эмч нарын хяналтын комисс, нийслэлд сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төвийн тодорхойлолт; • Сум, хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>

Онцгой тохиолдлын болон амьжиргааг дэмжих мөнгөн тэтгэмж

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Олгох давтамж	Бүрдүүлэх бичиг баримт
1	НХТ хууль 13.5.1	Гэнэтийн аюул, осол, урьдчилан төсөөлөх боломжгүй бусад шалтгаанаар гэр оронгүй, гэр орон нь цаашид амьдрах боломжгүй болсон болон амьжиргааны эх үүсвэрээ алдсан өрх;	Нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтыг дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • Өрхийн гишүүдийн иргэний үнэмлэх, төрсний гэрчилгээ хуулбарын хамт; • Гэнэтийн аюул, ослын улмаас гэр оронгүй болсныг тодорхойлсон мэргэжил (онцгой байдлын асуудал хариуцсан хэлтэс)-ийн байгууллагын дүгнэлт; • Харьяа эд хөрөнгийн эрхийн бүртгэлийн газраас орон сууц, үл хөдлөх хөрөнгөтэй эсэх лавлагаа; <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
2	НХТ хууль 13.5.2	18 нас хүрээгүй байхдаа бүтэн өнчин болсон 18-24 насны иргэн;	Нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 2 хувь зураг • Иргэний үнэмлэх хуулбарын хамт • Эцэг, эхийн нас барсны гэрчилгээ, хаяж, үрэгдүүлсэн бол иргэний бүртгэл, мэдээллийн байгууллагын архивын лавлагаа, эцэг, эх байх эрхийг нь хассан бол энэ тухай шүүхийн шийвэр • Сум хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
3	НХТ хууль 13.5.3	Хорих ангиас суллагдсан өөрийн гэр оронгүй нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа	Нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 2 хувь зураг • Өрхийн гишүүдийн иргэний үнэмлэх, төрсний гэрчилгээ

		зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэн;		<p>хуулбарын хамт</p> <ul style="list-style-type: none"> • Харьяа эд хөрөнгийн эрхийн бүртгэлийн газраас орон сууц, үл хөдлөх хөрөнгөтэй эсэх лавлагаа; • Ял шийтгэл эдэлж байгаад суллагдсан тухай холбогдох байгууллагын тодорхойлолт • Сум хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
4	НХТ хууль 13.5.4	Нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай, 4 ба түүнээс дээш 18 хүртэлх насны хүүхэдтэй, гэр оронгүй, өрх толгойлсон эцэг, эх	Нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт; • Өрхийн гишүүдийн иргэний үнэмлэх, төрсний гэрчилгээ хуулбарын хамт; • Сум, хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр • Харьяа эд хөрөнгийн эрхийн бүртгэлийн газраас орон сууц, үл хөдлөх хөрөнгөтэй эсэх лавлагаа; <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
5	НХТ хууль 13.5.6	Байнгын асаргаа шаардлагатай 16 хүртэлх насны хүүхэд;	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт; • 2 хувь зураг • Хүүхдийн төрсний гэрчилгээ, хуулбарын хамт эсхүл 16 насанд хүрсэн иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт • Байнгын асаргаа шаардлагатай тухай эрүүл мэндийн байгууллагын тодорхойлолт • Сум, хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>

				өгнө.
6	НХТ хууль 13.5.7	Байнгын асаргаа шаардлагатай 16 ба түүнээс дээш насны иргэн;	Улиралд нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 2 хувь зураг • Иргэний үнэмлэх хуулбарын хамт • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт; • Байнгын асаргаа шаардлагатай тухай эрүүл мэндийн байгууллагын тодорхойлолт • Сум, хорооны амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
7	НХТ хууль 13.5.9	Эхийн алдар нэгдүгээр зэргийн одон, эсхүл эхийн алдар хоёрдугаар одонтой эхэд олгох мөнгөн тусламж давхардуулахгүйгээр	Жилд нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтын дагуу/ • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 2 хувь зураг; • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт • Одонгийн үнэмлэх, хуулбарын хамт <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>

Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Бүрдүүлэх бичиг баримт	Нэмэлт мэдээлэл, хэрэгжүүлэх аргачлал
-----	---------------------------	-----------------------	------------------------	---------------------------------------

21	НХТ Хууль 18.1.1	Амьдралын итгэл үнэмшил, бие даан амьдрах чадвар, хөдөлмөрийн дадал олгох, авьяасыг нь дэмжих зорилгоор сургалт зохион байгуулах;	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл • Иргэний үнэмлэх хуулбарын хамт, • 16 насанд хүрээгүй хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тухайд эрүүл мэндийн байгууллагын мэргэжлийн эмч нарын хяналтын комиссын ,16 насанд хүрсэн иргэний тухайд хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь хэмжээг тогтоосон эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэр, • Гэр оронгүй тэнэмэл амьдралтай иргэний тухайд тухайн иргэний гэр оронгүй тэнэмэл амьдралтайг судлан тогтоосон мэргэжлийн нийгмийн ажилтны нөхцөл байдлын үнэлгээ, тодорхойлолт;маягтын дагуу/ 	<p>Үйлчилгээний чиглэл:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Амьдрах ухааны болон бие даан амьдрах ур чадвар эзэмшүүлэх; 2. Хөдөлмөрийн дадал олгох, авьяасыг нь дэмжих зорилгоор сургалт зохион байгуулах; 3. Амьдралын итгэл үнэмшил бий болгох сургалт зохион байгуулах; Үйлчилгээний хэлбэр: 1. Өөртөө итгэх итгэл, өөрийгөө үнэлэх үнэлэмж бий болгох; 2. Зорилтот бүлгийн гэр бүлийн гишүүдэд зориулсан сургалт зохион байгуулах; 3. Өдөр тутмын амьдралын дарамт, стрессийг даван туулах чадварыг бий болгох; 4. Эрүүл амьдралын хэв маягт хэвшүүлэх; 5. Тодорхой бэрхшээл, эрсдлээс зайлсхийх, даван туулах, урьдчилан сэргийлэх чадварыг бий болгох; 6. Мэргэжлийн чиг баримж олгох; <p>иргэн:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ахмад настан; 2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн; 3. Хүчирхийлэлд өртсөн иргэн; 4. Хорих ангиас суллагдсан иргэн; 5. Согтуурах, мансуурах донтох өвчтэй иргэн; 6. Гэр оронгүй тэнэмэл амьдралтай өрх, иргэн; 7. Шилжин суурьшсан нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэн; 8. Өрх толгойлсон эх /эцэг/; <p style="text-align: right;">Хамрагдах өрх,</p>
22	НХТ Хууль 18.1.2	Зөвлөгөө өгөх;	Шилжин суурьшсан нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэний тухайд тухайн иргэний шилжин ирсэн тухай Засаг даргын тодорхойлолт;	<p>Үйлчилгээний чиглэл:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хууль зүйн зөвлөгөө өгөх; 2. Сэтгэл зүйн зөвлөгөө өгөх; <p style="text-align: right;">Хэлбэр: Үйлчилгээний</p>

				<p>1. Амьдралын асуудлаа өөрсдөө шийдвэрлэхэд туслах;</p> <p>2. Тулгарч буй сэтгэл зүйн асуудал, бэрхшээлтэй нөхцөл байдлыг оношлон тогтоох, шийдвэрлэхэд нь мэргэжлийн тусламж, дэмжлэг үзүүлэх; Хамрагдах өрх, иргэн:</p> <p>1. Ахмад настан;</p> <p>2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн;</p> <p>3. Хүчирхийлэлд өртсөн иргэн;</p> <p>4. Хорих ангиас суллагдсан иргэн;</p> <p>5. Согтуурах, мансуурах донтох өвчтэй иргэн;</p> <p>6. Гэр оронгүй тэнэмэл амьдралтай өрх, иргэн;</p> <p>7. Шилжин суурьшсан нийгмийн халамжийн дэмжлэг тусалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэн;</p> <p>8. Өрх толгойлсон эх /эцэг/;</p> <p>9. Эдгэшгүй хүнд өвчтэй иргэн</p>
23	НХТ Хууль 18.1.3	Сэргээн засах үйлчилгээнд хамруулах	<p>Сэргээн засах үйлчилгээнд хамрагдах иргэний тухайд сэргээн засах үйлчилгээ шаардлагатайг тодорхойлсон эмчийн буюу эмнэлэгийн байгууллагын дүгнэлт,</p>	<p>Үйлчилгээний чиглэл:</p> <p>1. Эрүүл мэндийн сэргээн засах;</p> <p>2. Боловсролын сэргээн засах;</p> <p>3. Хөдөлмөрийн сэргээн засах;</p> <p>4. Нийгэм-сэтгэл зүйн сэргээн засах;</p> <p>Үйлчилгээний хэлбэр:</p> <p>1. Хэл, хөдөлгөөн, ахуйн, сэтгэл заслын үйлчилгээ үзүүлэх;</p> <p>2. Эзэмшсэн мэргэжлийг нь сэргээх, ур чадварыг нь сайжруулах;</p> <p>3. Алдагдсан чадварыг сэргээхэд чиглэсэн орчныг бүрдүүлэх, сэтгэл зүйн нөлөөллийг үзүүлэх;</p> <p>4. Нийгмийн зан үйл, нөлөөллийн аргуудыг ашиглах замаар хүмүүсийн харилцааны боломжит нөхцөлийг бүрдүүлэх;</p> <p>5. Боловсрол эзэмших, хөдөлмөр эрхлэх боломжийг бүрдүүлэх, ахуйн үйлчилгээ үзүүлэх, шаардлагатай байгууллагын үйл ажиллагаанд хамруулах, сэтгэл зүйн зөвлөгөө өгөх, сэтгэл засал хийх, сэтгэл санааны дэмжлэг үзүүлэх;</p> <p>Хамрагдах өрх, иргэн:</p> <p>1. Ахмад настан;</p>

				<p>2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн; 3. Хүчирхийлэлд өртсөн иргэн; 4. Хорих ангиас суллагдсан иргэн; 5. Согтуурах, мансуурах донтох өвчтэй иргэн; 6. Гэр оронгүй тэнэмэл амьдралтай өрх, иргэн; 7. Шилжин суурьшсан нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэн; 8. Өрх толгойлсон эх /эцэг/; 9. Эдгэшгүй хүнд өвчтэй иргэн</p> <p>Тайлбар: Сэргээн засах үйлчилгээ нь хүний алдагдсан эрүүл мэнд, хөдөлмөрлөж аж төрөх чадварыг сэргээж, нийгмийн болон хувийн амьдралд нь идэвхитэй оролцох боломж нөхцлийг нь бүрдүүлэхэд нийгэм анагаах ухаан, хөдөлмөр сургалт сэтгэл зүйн цогц үйлчилгээ.</p>
24	НХТ Хууль 18.1.4	Түр байрлуулан асрамжлах	Өрх толгойлсон эх/эцэг/-ийн тухайд тухайн иргэний өрх толгойлсон тухай Засаг даргын тодорхойлолт;	<p>Үйлчилгээний чиглэл:</p> <p>1. Хүчирхийлэлд өртөх магадлалтай иргэдийг урьдчилан сэргийлэх; 2. Хүчирхийлэлд өртсөн иргэдэд стандартын дагуу үйлчилгээ үзүүлэх;</p> <p>Үйлчилгээний төрөл:</p> <p>1. Бичиг баримтжуулах, 2. Эрүүл мэндийн болон хууль зүйн үйлчилгээ үзүүлэх; 3. Хөгжлийн дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх, 4. Холбон зуучлах; 5. Хүүхдэд бүх төрлийн үйлчилгээ үзүүлэх; 6. Халуун хоол цайгаар үйлчлэх;</p> <p>Хамрагдах өрх, иргэн:</p> <p>1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн; 2. Хүчирхийлэлд өртсөн иргэн; 3. Хорих ангиас суллагдсан иргэн; 4. Согтуурах, мансуурах донтох өвчтэй иргэн; 5. Шилжин суурьшсан Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 3.1.2-т заасан өрхийн гишүүн -</p>

				иргэн; 6. Хүнд нөхцөлд байгаа хүүхэд; Түр байрлуулан асрамжлах үйлчилгээ: Хохирогчийг хүлээн авснаас эхлэн 1 долоо хоногоос 3 сар хүртэлх хугацаанд тусламж үйлчилгээ үзүүлнэ. Гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн эсхүл хүчирхийлэлд өртөх магадлалтай хохирогч, түүний бага насны хүүхдийг тодорхой хугацаагаар байрлуулж хохирогчид хэрэгцээтэй мэдээлэл, эрх зүйн болон бусад зөвлөгөө өгөх, сэтгэхүй нь түр хямарсан үед эмчилгээ хийх сэргээн засах зэрэг үйлчилгээ үзүүлнэ.
25	НХТ Хууль 18.1.5	Өдрийн үйлчилгээ	Согтуурах, мансуурах, донтох өвчтэй иргэн, эдгэшгүй хүнд өвчтэй иргэний тухайд холбогдох нарийн мэргэжлийн эмчийн буюу эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлт;	Үйлчилгээний чиглэл: 1. Ахмад настны өдрийн үйлчилгээ үзүүлэх; 2. Хүнд нөхцөлд байгаа хүүхдийн өдрийн үйлчилгээ үзүүлэх; 3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн өдрийн үйлчилгээ үзүүлэх; 4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний өдрийн үйлчилгээ үзүүлэх; Үйлчилгээний хэлбэр: 1. Соёл, урлаг биеийн тамир спортын арга хэмжээнд оролцуулах; 2. Сэргээн засах; 3. Амьдрах ухаанд сургах; 4. Зөвлөгөө өгөх; Хамрагдах өрх, иргэн: 1. Ахмад настан; 2. Хүнд нөхцөлд байгаа хүүхэд; 3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн ба хүүхэд Өдрийн үйлчилгээ: Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний чөлөөт цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх, амьдралын чанарыг дээшлүүлэх, хүнд нөхцөлд байгаа хүүхдүүдийн эрхийг хамгаалах, нийгэмшүүлэх, амьдрах ухаанд сургах үйлчилгээ
26	НХТ Хууль 18.1.6	Гэрийн асрамж, халамжийн үйлчилгээ	Хүчирхийлэлд өртсөн иргэний тухайд хүчирхийллийн улмаас хамгаалалт шаардлагатай болсон тухай цагдаагийн байгууллагын тодорхойлолт, эсхүл мэргэжлийн нийгмийн ажилтны нөхцөл байдлын үнэлгээ, тодорхойлолт;	Үйлчилгээний хэлбэр: 1. Гэр ахуйн үйлчилгээ үзүүлэх; 2. Өдөр тутмын асаргааны үйлчилгээ үзүүлэх; 3. Гадуур ажилд туслах үйлчилгээ үзүүлэх; 4. Эрүүл мэнд, эмчилгээний дэглэм сахиулах; 5. Хоол хүнс бэлтгэх, хоолны дэглэм сахиулах, хооллож ундлах; Хамрагдах өрх, иргэн:

				<p>1. Байнгын асаргаатай ахмад настан;</p> <p>2. Байнгын асаргаатай хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн;</p> <p>3. Хүнд нөхцөлд байгаа хүүхэд;</p>
27	НХТ Хууль 18.1.7	Иргэн, түүний гэр бүлийн хэрэгцээнд тулгуурласан нийгмийн халамжийн бусад үйлчилгээ үзүүлэх;	Согтуурах, мансуурах, донтох өвчтэй иргэн, эдгэшгүй хүнд өвчтэй иргэний тухайд холбогдох нарийн мэргэжлийн эмчийн буюу эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлт;	<p>Үйлчилгээний чиглэл:</p> <p>1. Өрх, иргэний амьдралын нөхцөл байдлыг өөрсдийнх нь оролцоотойгоор үнэлэх;</p> <p>2. Өрх, иргэний нөөц боломж чадавхи хэрэгцээнд тохирох үйлчилгээг туршин хэрэгжүүлэх;</p> <p>Үйлчилгээний хэлбэр:</p> <p>1. Өөрсдөө бие даан хөгжих боломжийг нь судалж,</p> <p>2. Өрхийн нөхцөл байдлыг судлан үнэлэх, нөөц боломж, чадавхийг тодорхойлж, сэтгэл зүйн нөхөн сэргээх үйлчилгээ үзүүлэх, нийгмийн халамжийн болон хөгжүүлэх үйлчилгээ үзүүлэх. Хамрагдах өрх,</p> <p>иргэн:</p> <p>1. Ахмад настан;</p> <p>2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн;</p> <p>3. Хүчирхийлэлд өртсөн иргэн;</p> <p>4. Хорих ангиас суллагдсан иргэн; 5.Согтуурах, мансуурах донтох өвчтэй иргэн;</p> <p>6. Гэр оронгүй тэнэмэл амьдралтай өрх, иргэн</p> <p>7. Шилжин суурьшсан нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн - иргэн;</p> <p>8. Эдгэшгүй хүнд өвчтэй иргэн;</p> <p>9. Өрх толгойлсон эх /эцэг/;</p> <p>Аргачлал: Өөрсдөө бие даан хөгжих боломж нөхцөл хязгаарлагдмал, нийгмийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн нөхцөл байдлыг судлан үнэлэх, нөөц боломж, чадавхи, хэрэгцээг өрхийн гишүүдийн оролцоотой тодорхойлж, өрхийн гишүүдийг сэтгэл зүйн хувьд сэргээн засах, нийгмийн халамжийн болон хөгжлийн үйлчилгээг үзүүлнэ.</p>
28	НХТ Хууль 18.1.9	Нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрх,	Хамт олны бүлэг бүрдүүлэх, орлогын эх үүсвэртэй болгох төсөл хэрэгжүүлэх өрх, иргэдийн тухайд зохих шаардлагын дагуу боловсруулсан төсөл;	<p>Үйлчилгээний чиглэл:</p> <p>1. Төсөл бичих, түүнийг хэрэгжүүлэх амьдрах ухааны сургалтанд хамруулах, зөвлөгөө өгөх</p> <p>2. Хамт олны бүлэг бүрдүүлж орлого нэмэгдүүлэх, үйлдвэрлэл үйлчилгээний төсөл хэрэгжүүлэх,</p>

		<p>иргэнийг нийгэмшүүлэх, хамт олны бүлэг бүрдүүлэх, орлогын эх үүсвэртэй болгох төсөл хэрэгжүүлэх, амьдрах ухаанд сургах.</p>	<p>нийгэмшүүлэх</p> <p>Үйлчилгээний хэлбэр:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төсөл бичих чадвартай болгох; 2. Багаар ажиллах чадвартай болгох. 3. Тухайн төслөө хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай ур чадвартай болгох; 4. Тухайн төслийг цааш нь өргөжүүлэх санхүүгийн эх үүсвэртэй болох; Хамрагдах өрх, иргэн: <ol style="list-style-type: none"> 1. Ахмад настан; 2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн; 3. Хүчирхийлэлд өртсөн иргэн; 4. Хорих ангиас суллагдсан иргэн; 5. Согтуурах, мансуурах донтох өвчтэй иргэн; 6. Гэр оронгүй тэнэмэл амьдралтай өрх, иргэн; 7. Шилжин суурьшсан нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэн; 8. Өрх толгойлсон эх /эцэг/; 9. Эдгэшгүй хүнд өвчтэй иргэн <p>Нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа шаардлагатай 2 ба түүнээс дээш өрх, иргэд өөрсдийн санаачлагаар нэгдэн бүлэг болж орлогоо нэмэгдүүлэх зорилгоор төсөл боловсруулан хэрэгжүүлэх нь олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээний нэг төрөлд хамрагдана. Иргэдийн ирүүлсэн төслийг амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлнэ. АДЗ-өөр дэмжигдсэн төслийг НХҮХ хянаж үзээд хэрэгжих магадлалтай бол 1,0 сая хүртэлх төгрөгөөр санхүүжүүлнэ.</p>
--	--	--	--

Төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээ

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Бүрдүүлэх бичиг баримт	Нэмэлт мэдээлэл, хэрэгжүүлэх аргачлал
29	НХТ хууль 19.1.1	Ахмад настны асрамжийн үйлчилгээ	<ul style="list-style-type: none"> • Сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • Үйлчлүүлэгчийн иргэний үнэмлэх • цээж зураг 2% • Үйлчлүүлэгчийн хувийн мэдээллийг багтаасан анкет • Тэтгэврийн дэвтэр болон нийгмийн халамжийн бусад үйлчилгээнд хамрагддаг болохыг нотлох бичг баримт • Эрүүл мэндийн даатгалын дэвтэр, карт • Амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн шийдвэр • Сум, хорооны өрхийн эмчийн болон аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгийн нарийн мэргэжлийн эмч нарын үзлэгийн хуудас / Арьс өнгө, сүрьеэ, сэтгэц мэдрэл, архинд донтох өвчингүй байх/ • хурц, архаг халдварт өвчингүй гэдгийг баталсан лабораторийн шинжилгээнүүд дүгнэлтийн хамт <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>	Төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээ гэж асран хамгаалах, харгалзан дэмжих төрөл садангүй бөгөөд бие даан амьдрах чадваргүй, ганц бие байнгын эмчилгээ, асаргаа шаардагдах ахмад настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, түүнчлэн хүнд нөхцөлд байгаа хүүхдийг байршуулан хоол, хувцас, эмнэлэг, соёл, ахуй, сэтгэл зүй, асаргаа сувилахуйн үйлчилгээ үзүүлэх, тэдний амьдралын хэвийн нөхцлийг бүрдүүлэх, хууль ёсны эрх ашгийг нь хууль тогтоомжид заасны дагуу хамгаалах үйл ажиллагааг хэлнэ.
30	НХТ хууль 19.1.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний асрамжийн	Дээрх бичиг баримтаас гадна эмнэлэг, аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, эрүүл мэндийн төв, сэтгэцийн нарийн мэргэжлийн эмнэлэг, төвийн	"Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний асрамж, халамжий үйлчилгээнд тавих нийтлэг шаардлага" MNS 5798:2016 МУ-ын стандарт нь 2016 оны 11 дүгээр сарын 24-ний өдрөөс хэрэгжиж

		үйлчилгээ	тодорхойлолт нэмж шаардагдана. <i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i>	эхэлсэн. Мэргэжлийн байгууллагын тодорхойлолтыг үндэслэн сэтгэцийн өвчтэй хүнд нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж олгох, асрамж, үйлчилгээнд хамруулах асуудлыг эрх бүхий байгууллага холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ.
	НХТ хууль 19.1.3	Хүнд нөхцөлд байгаа 18 хүртэлх насны хүүхдийн асрамжийн үйлчилгээ Төрийн зардлаар	Дээрх бичиг баримтаас гадна 16 насанд хүрээгүй бол төрсний гэрчилгээ, нотриатаар гэрчлүүлсэн хуулбарын хамт <i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i>	"Хүүхдийн асрамж, халамж, хамгааллын үйлчилгээнд тавих нийтлэг шаардлага" MNS 5852:2008 МУ-ын стандарт нь 2009 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс хэрэгжиж эхэлсэн.
31	НХТ хууль 19.1.4	Гурав ба түүнээс дээш ихэр хүүхдийн асрамжийн үйлчилгээ 4 нас хүртэл төрийн зардлаар асрамжилна.	Тухайн байгууллагын холбогдох дүрэм, журамд заасан бичиг баримтыг бүрдүүлэх <i>Бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i>	Эцэг эх нь хүсэлт гаргавал ихэр хүүхдийг 4 нас хүртэл нь аймаг, хотын хүүхэд асрах газарт төрийн зардлаар асрамжлан хүмүүжүүлнэ. Ихэр хүүхдийг 4 настай болтол эмнэлгийн байгууллагын хяналтанд байлгах ба үүнтэй холбогдон гарах зардлыг эмчилгээ, үйлчилгээ үзүүлсэн тухайн эмнэлгийн байгууллага хариуцна.

Хүнс тэжээлийн дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Бүрдүүлэх бичиг баримт	Нэмэлт мэдээлэл, хэрэгжүүлэх аргачлал
1	НХТ хууль 22.1	Хүнсний хангамж зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэнд хүнс тэжээлийн дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор хүнсний бүтээгдэхүүн худалдан авах эрхийн бичиг олгох /Сар бүр том хүн - 16000, хүүхэд - 8000 төгрөг/	<ul style="list-style-type: none"> • Өрхийн гишүүн-иргэдийн иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт, хэрэв 16 насанд хүрээгүй бол төрсний гэрчилгээ, хуулбарын хамт • Өрхийн гишүүн-иргэн бүрийн хаяг, ам бүлийн талаарх сум, хорооны засаг даргын тодорхойлолт • Өрхийн гишүүн-иргэдийг төлөөлөн хүнсний эрхийн бичиг авах иргэний ЗХ4 хэмжээтэй цээж зураг <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>	<p>Хэн хамрагдах вэ? Үндэсний статистикийн хороо болон нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас хамтран баталсан аргачлалын (орлогыг орлуулан тооцох аргачлал) дагуу амьжиргааны түвшингээ үнэлүүлж, өрхийн гишүүн-иргэний мэдээллийн нэгдсэн санд орсон, Нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэнээс тухайн онд хүнсний эрхийн бичиг олгохоор Нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан босго онооноос доогуур байгаа өрхийн гишүүн-иргэн энэ үйлчилгээнд хамрагдана. Хүнсний эрхийн бичиг нь өрхийн гишүүн иргэний тухайн сарын хүнсний хэрэгцээг хангахад зориулсан үйлчилгээ юм. Сонгогдсон зорилтот бүлгийн иргэдэд хүнсний эрхийн бичгээр зөвхөн зөвшөөрөгдсөн хүнсний бүтээгдэхүүнээр үйлчлэхээр зааж өгсөн. Хүнсний эрхийн бичгээр олгох бүтээгдэхүүний жагсаалтад:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мах дайвар бүтээгдэхүүн(импортын бус) 2. Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн (импортын бус) 3. Гурил, гурилан бүтээгдэхүүн (импортын

				<p>бус)</p> <p>4. Цөцгийн тос</p> <p>5. Элсэн чихэр</p> <p>6. Төмс, хүнсний ногоо</p> <p>7. Будаа</p> <p>8. Ургамлын тос</p> <p>9.Өндөг</p> <p>10. Жимс, жимсгэнэ.</p> <p>Дараах тохиолдолд хүнсний эрхийн бичгийн олголтыг зогсооно.</p> <p>1. Дахин үнэлгээгээр амьжиргааны түвшингийн үнэлгээ нь заасан босго онооноос дээш гарсан</p> <p>2. Өрхийн гишүүн иргэн өөрийн хүсэлтээр хүнсний эрхийн бичиг авахаас татгалзсан</p>
--	--	--	--	--

				<p>3. Монгол улсын харьяатаас гарсан</p> <p>4. Хуурамч бичиг баримт бүрдүүлж худал мэдээлсэн нь тогтоогдсон</p> <p>5. Хүнсний эрхийн бичиг авах эрх үүсэхгүй нь хяналт, шалгалтаар тогтоогдсон</p>
--	--	--	--	--

Эх, олон хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх, эцэгт олгох тэтгэмж

д/д	Хууль, журмын заалт	Үйлчилгээний төрөл	Олгох давтамж	Бүрдүүлэх бичиг баримт
1	ЭОХӨТЭЭТОТ хууль 5.1.1.	Жирэмсэн эхийн тэтгэмж; Жирэмсний таван сартайгаас эхлэн хүүхэд төрүүлэх хүртэлх хугацаанд/	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> Өргөдөл /маягтыг дагуу/ Баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт 1 хувь зураг Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт Жирэмсэн үедээ эмчийн хяналтад орсон тухай өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эмчийн тодорхойлолт <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>

2	5.1.2	Төрүүлсэн 0-3 хүртэлх насны хүүхдээ асарч байгаа эх	Сар бүр	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтыг дагуу/ • Баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 1 хувь зураг • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт • Хүүхэд эсэн мэнд бойжиж байгаа тухай өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эмчийн тодорхойлолт • Хүүхдийн төрсний гэрчилгээ, хуулбарын хамт • Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 106.1-д заасны дагуу хүүхэд асрах чөлөөтэй байгаа бол чөлөө олгосон тухай ажил олгогчийн тушаал, хуулбарын хамт <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>
3	5.1.3	Ихэр хүүхдийн тэтгэмж;	Ихэр хүүхдийн тэтгэмжийн хэмжээ хүүхэд тус бүр 1 сая /нэг сая төгрөг/, 3 болон түүнээс дээш ихэр хүүхдэд хүүхэд тус бүр 3 сая /гурван сая/ төгрөг	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтыг дагуу/ • Баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 1 хувь зураг • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт, гадаадад оршин суугаа иргэний хувьд иргэний үнэмлэх, эсхүл нотариатаар батлуулсан хуулбар • Ихэр хүүхэд нь эсэн мэнд бойжиж байгаа тухай өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эмчийн тодорхойлолт • Хүүхдийн төрсний гэрчилгээ, хуулбарын хамт • Гадаадад оршин суугаа иргэний хувьд тухайн газрын эмч, эмнэлэгийн байгууллагын тодорхойлолт, Монгол Улсаас гадаад улсад суугаа Дипломат төлөөлөгчийн газрын тодорхойлолт

				<i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i>
4	5.1.4	Гурав болон түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх, эцгийн тэтгэмж.	Улирал тутам	<ul style="list-style-type: none"> • Өргөдөл /маягтыг дагуу/ • Баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт • 1 хувь зураг • Иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт • Хүүхдийн төрсний гэрчилгээ, хуулбарын хамт /16 насанд хүрсэн бол иргэний үнэмлэх, хуулбарын хамт / • Нас барсан эхнэр, эсхүл нөхрийн нас барсны гэрчилгээ, хуулбарын хамт • Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 3.1.8-д заасан өрх толгойлсон эх эцэгт тэтгэмж олгох талаар сум хорооны Амьжиргааг дэмжих зөвлөлөөс гаргасан шийдвэр <p><i>Дээрх бичиг баримтыг бүрдүүлж сум, хорооныхоо нийгмийн ажилтанд өгнө.</i></p>